

uvjeta, te prirodne sredine. Prema govorenju današnjih kazivača može se zaključiti da su kuće i zgrade u tursko doba bile građene od pletera, koji je ponekad bio omazan blatom. Uslijed životne nesigurnosti, neprestanog kretanja od bega do bega, te zbog siromaštva tadašnjeg seljaštva ovaj se materijal nametnuo kao prirodno i ekonomski najdostupniji. Kada se, za austrougarske vladavine, stanovit broj gospodarski ojačalih seljaka otkupljuje od begova i stalno naseljava na određeno zemljište, javlja se solidnija kuća brvnara s krovom od šindre. S vremenom i ovaj tip kuće doživljava evolutivne promjene: najprije je građena od cijelih brvana i jednodijelna je, zatim se brvna tešu, i konačno se upotrebljavaju daske, a pregrađivanjem nastaju odijeljena kuhinja i jedna ili rjeđe dvije sobe. S obzirom na relativnu skupoću drveta kao materijala paralelno s ovim tipom kuće postoji i kuća od šeperi (pletera) i čerpića, sa slamnatim krovom na četiri vode. Još i danas takve kuće nastavaju siromašniji seljaci, samo što je slamu na krovu zamijenio crijep. Nakon drugog svjetskog rata grade se kuće i zgrade od cigle, većinom kao prizemnice s više prostorija.

O ruralnoj arhitekturi Bele Krajine govorila je Breda Vlahović iz Beograda u referatu *Razvoj kuće i promjene u kulturi stanovanja na području severne Bele Krajine*. Zbog geografskih, a naročito društveno-ekonomskih razloga, oblik kuće i način stanovanja u tim krajevima nisu se značajnije mijenjali u proteklih stotinjak godina. Osnovni oblici gospodarstva — poljoprivreda, stočarstvo i vinogradarstvo — nisu u ekonomski nerazvijenom prostoru sjeverne Bele Krajine mogli zadovoljiti više od osnovnih potreba domaćinstva. Zbog toga narod migrira u druge krajeve, pa čak odlazi i u prekomorske zemlje. Ovakvi životni uvjeti ogledali su se i u kulturi stanovanja. U poslijeratnim godinama, razvojem industrije u Črnomelju, Metliki i Novom Mestu, prekida se iseljavanje, a dohodak domaćinstva se povećava, što je vidljivo u razvoju staništa i promjenama u načinu stanovanja. Suvremene stambene zgrade, oko kojih sve češće izostaju tradicionalne gospodarske zgrade, potiskuju staru belokranjsku *hišu*.

Od ostalih sudionika treba još spomenuti i prof. dra Bělu Gundu iz Debrecena, koji je govorio o etnografskom radu i istraživanju mađarskog etnologa Ferencza Gönczija među Slovencima i Hrvatima u Mađarskoj. O posmrtnim običajima i vjerovanjima vezanim uz smrt kod Koruških Slovenaca govorio je direktor gimnazije u Celovcu prof. Zaplatnik.

Ivanka Tralić

XIX KONGRES SAVEZA UDRUŽENJA FOLKLORISTA JUGOSLAVIJE (Kruševo i Prilep, 5—9 rujna 1972)

Organizator XIX kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije u Kruševu i Prilepu bilo je Društvo folklorista Makedonije. Radni dio Kongresa se odvijao u okviru triju osnovnih tema:

1. Narodno stvaralaštvo u području Kruševa i Mariova;
2. Etničke grupe i cjelina naroda (etnosa) u narodnom stvaralaštvu;
3. Kraljević Marko u narodnom stvaralaštvu balkanskih naroda.

Na Kongresu su sudjelovali, osim 47 referenata iz svih naših republika, gosti iz Austrije (3), Čehoslovačke (2), Njemačke Demokratske Republike (1), Mađarske (2), Poljske (2), Rumunjske (2) i Sovjetskog Saveza (3).

S područja narodnog stvaralaštva kruševskog i mariovskoga kraja održano je šesnaest referata. U sklopu druge teme podnesena su dvadeset i četiri, a u okviru treće teme dvadeset i dva referata. Osvrt na pojedinačne referate dat ćemo kada bude objavljen zbornik kongresnih referata.

Izvan radnog dijela Kongresa, domaćini su se potrudili da nam što bolje prikažu bogatu kulturnu tradiciju toga kraja. Vidjeli smo izložbu makedonskih narodnih instrumenata, Narodni muzej i umjetničku galeriju N. Martinoskog u Kruševu i posjetili Mečkim kamen, gdje su izginuli posljednji borci Kruševske republike. Prisustvovali smo u Prilepu svečanoj večeri u povodu 50-godišnjice smrti M. K. Cepenкова, vrijednog skupljača narodnih umotvorina, etnografa i književnika. Posljednjeg smo dana razgledali kulturnohistorijske spomenike Prilepa — rano staroslavensko naselje, crkvu sv. Atanasija i manastir sv. Arangela, u čijem je konaku priređen oproštajni ručak.

Zorica Simunović